

Maurice
Blanchard

Koncert samoty

Tato kniha se těší laskavé podpoře Nadace Český literární fond.

Tato kniha vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR.

© Isabelle Blanchard

© Edititons Gallimard, 1994

© Rubato, 2014

Translation © Jan Gabriel, 2014

ISBN 978-80-87705-12-4

Básník revolty

Maurice Blanchard (1890–1960) je dnes považován za jednoho z nejvýznamnějších francouzských básníků minulého století. Prožil všechny jeho katastrofy, ale žádná z nich nepoznamenala to, co mu bylo bytostně nejbližší: nezávislost. Za svého života byl téměř neznámý, oceňovaný pouze několika blízkými přáteli a několika desítkami čtenářů. Nestál o slávu, o literární ceny, zcela dobrovolně a úmyslně si zvolil místo na samém okraji literárního světa, který mu byl cizí, nepřátelský, prohnílý. Opovrhoval jím, stejně jako opovrhoval společností.

„Nejkrásnější socha / je šedá dlažební kostka / čtverhraná dlažka / ta těžká kostka vržená / do ksichtu fízlům.“

Básníkův život hluboce poznamenaly dvě události. První byl jeho útěk do Toulonu v roce 1907, kde se nechal najmout na pět let coby námořník. Znamenalo to nejen tečku za jeho neradostným dětstvím prožitým v Montdidier, za vším, co obnášelo, co ho tak hluboce zraňovalo, ale i poprvé prožitý „závan svobody“. Druhou bylo náhodné setkání s poezií Paula Éluarda v roce 1927 v pařížském knihkupectví José Cortiho. Objevil pro sebe surrealismus, jeho podvrtný dech, svobodu a revoltu. O sedm let později vydal svou první básnickou sbírku.

Třebaže se nikdy nestal členem surrealistické skupiny, rychle se

důvěrně sprátelil s básníky, jako byli Éluard, Joë Bousquet či René Char. André Breton ho považoval za jednoho z největších žijících básníků.

Blanchardova poezie je současně diskrétní i útočná, ostrá jako nůž, ironická i blasfemická, plná podivuhodné harmonie i nečekaných přeryvů, zoufalství i vzpoury, černého humoru. Neloví obrazy se sítkou na motýly, ale stojí si za každým veršem. Je až úzkostlivě přesný, třebaže, jak sám opakovaně zdůrazňuje, „imaginaci je povoleno vše, imaginace má všechna práva“. V básni nezná slovo kompromis, jediné, co existuje, je dobrodružství: „Básník není ničím, ale to, co hledá, je vším“.

Autobiografické prvky jsou v jeho textech sice ponořené pod povrchem, ale zároveň jsou dostatečně viditelné, aby se zpřítomnily tam, kde výmluvně dokreslují básníkův hlas. Historické a mytologické postavy mají náhle stejnou důležitost jako okolní skutečnost. Poezie není pro Blancharda jen způsob života, ale též prostor revolty, kterou však nikdy dětinsky nezaměňuje s revolucí. Neboť revolta, jakkoli vášnivá a šířavá, je věcí čistě soukromou, takřka intimním diamantem, který si vystačí sám o sobě, zatímco revoluce je spojená s politickými či revolučními stranami, které chtějí jen uchvátit moc. Jak výstižně napsal:

„Politika je královstvím vykalů... Smrt státu... Práci je třeba považovat za hanebnost...“

Blanchardova poezie je stejně výbušná, plná konkrétních obrazů jako poezie Rimbauda či Lautréamonta. Je jim společné málem až jakési zařikávání skutečnosti, slova, která se vynořují, hrají barvami, zmocňují se čtenářovy obraznosti, ve své ironii i opilosti jsou téměř hmotná. Mají sílu úderu i představivosti, osvobozují už tím, že na kovadlině básně ničí vše, co člověka svazuje pevnými pouty zvyku i dobrovolně přijímaného ztročení. Předkládají nám neznámo, ranní houštinu i dálky moře, v pravém smyslu alchymii slova i metafor.

„Ale kdo si to zde pohrává se spánkem? Kdo si to pohrával se světlem? Noc, tato velká krvavá kotleta, se nečekaně vrátila do stepi. Noc a její stádo provoněného kouře.“

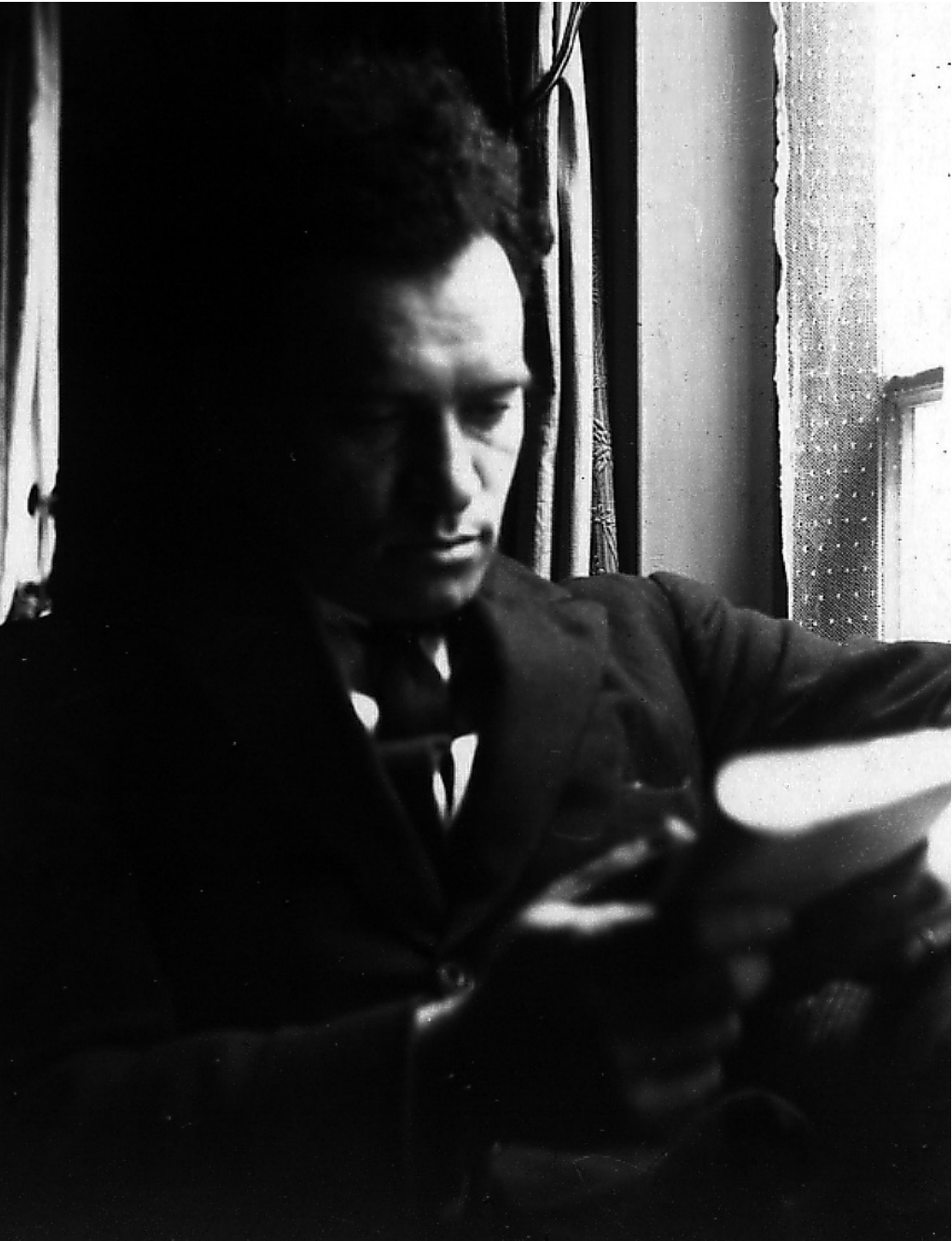
Tak jako byl Blanchard velkým básníkem, byl i velkým samotářem, nenápadnou osamělou existencí, která na první pohled v ničem neodpovídala bohatství jeho vnitřního světa. Téměř po celý svůj život pracoval jako strojní inženýr, aby se po smrti stal málem legendou. V tomto bodě jako by se jeho život i osud protnul s jinou velkou osobností – s Fernandem Pessoa, nenápadným úředníkem z Lisabonu, jehož rozsáhlé a mnohostranné dílo se začalo vydávat až posmrtně, aby se rázem stalo jedním z vůbec nejoceňovanějších děl minulého století.

Za Blanchardova života jeho poezii četli a oceňovali především básníci. V jednom z dopisů Julien Gracq neváhal napsat, že u Blancharda se „poprvé při četbě poezie nenudil“. Oslovovala osobnosti z tak rozdílného spektra, jako byli třeba Gaston Bachelard, Benjamin Péret, Jean Wahl, André Pieyre de Mandiargues, Jean Follain či z mladší generace Pierre Peuchmaurd či Jimmy Gladiator.

Maurice Blanchard patřil k těm nemnoha básníkům, pro které jakákoli iluze o současném světě, o všech jeho nanejvýš tristních spektáklech, byla prokletím:

„Lze žít bez naděje? Zajisté, žije se mnohem lépe a život je mnohem osobitější. A to je nanejvýš důležité.“

JAN GABRIEL

Reklama

Doba už není vytouženými bouřkami. Zaháníme ta směšná přání a příliš nechápeme, že mohla v jednu chvíli okouzlovat naše dědy, dokonce pod maskou syntaxe a slovníku.

Co uděláme s těmito meteorologickými úkazy? Co uděláme s běsněním přírody? Proč tento svět, proč tisíce světů se sdružují pro nebo proti naší sebemenší a dětinské touze?

Laboratoř

Mdlý úsvit odstraňuje v zrcadle mdlých barev zimní noc, prosincovou pohlednici. V hedvábí a chmýří se vyjmají zvony Archandělska svolávající k jídlu. Sbohem! horizontálo mléka, nedáš se pít! Přineste nám pravý chlast! Dejte nám prostor, panenský prostor, ospalé moře pro období spolehlivosti!

Vkrádám se rovnou k zázrakům, na druhou stranu, ke Kandalakše, která je pro mě neznámou, ke Kandalakše, kterou bych chtěl poznat, a odhazují liány minulosti, hraji si na to, jak „zmizet“ jako vzpomínka na mýtické lesy.

Šedý medvěd s rudým jazykem se převaluje v koši plném mouky. „Klid, můj tanečníku!.. Říkám ti, nezlob!“ a podávám mu svůj barek, který začne vášnivě zkoumat. Pokus ještě neskončil. Má loď sotva plula. Táhl jsem za sebou svou vůni a hloupost. Strhnul mi kabát: „Dej mi pokoj, ty lumpe jeden! Je to přeci srst tvé matky!“

A medvědí rodinka mě nepřestává pronásledovat: jsem ošklivý, vyčerpaný ledovým větrem, zezelenalý strachem: „Co ještě chcete? Co chcete víc, než co jsem vám dal?... Vy jedno ďáblovo plémě, zhltni byste snad i mou paměť?...“

A na strohé pláni táhnoucí se přes celý obzor jsou ještě i jiné rodiny, jiná souhvězdí...

Zastavil jsem se před městem. Lodní stěžně se týčily jeden vedle druhého. Lodní stěžně s ráhny, nekonečné šibenice matematických funkcí. Stejně pokoje na mapách a stejné plakáty s olovnicemi. Upozornění lodníkům, věčně modrým motýlům. Ty stejně naleštěné hlavně pro stejné řeči. Ty porouchané kompasy, celá ta nehybnost, ten přelud. Příbytky! jak rozkošné vředy! což neexistuje na zemi jiné místo?

Neláká mě zčernalý prst, ta hlava zmije. Ale druhá strana, pozlátko horizontu za azurem piliře, a uháním k jihu za parnými zítřky. Kašlu na přítomnost. Tisknu své obratle pod pravý rovník imaginárního světa: jižní trolej! Hnětu hvězdy, až mě berou křeče do rukou!

Ó rozkoše šelem! Využil bych vaše ostatky pro důvěrné pohyby z místa na místo!

Viděl jsem vřít davy, lidskou zuřivost v kamení a blátě, epileptické výkřiky o budoucím životě v Petrohradě. Vrážel jsem lidem nůž do zad a pěst se mi často zabořila do odporného margarínu. Stát plul, ale nepotápěl se.

Lenin potrásl hlavou, bylo slyšet, jak se mu přehřívá mozek. Toto vyplachování sudů neslibovalo nic dobrého, a tak jsem sebral všechny síly a letěl dál, přes území kočovných Skytů. V nesmírné vagíně Černého moře jsem spatřil Jesenina, jak sedí uprostřed rozkvetlých břehů a pootevřených perleťových mušlí, jak sedí mezi vůněmi afrodiziackých květin na svém gumovém Pečasovi.

Prvotní příroda! Falický oblázek korunován révenou!

Odzbrojený Štěpán je nahý jako kráter!

Kypr! Staré, znovu zavřené knihy! Pak jsem upadl do posvátných vod, do kaše rozdrozených nervů: do Neptunovy polévky, polévky toho urostlého psa, vetešníka s nádobím.

Jsem sám v záchranném člunu, kolem se zmítají promočení lidé, křičí, snaží se rukama zachytit jeho okraje, a já ty ruce, ty svazky kozích bradek, usekávám jednu po druhé: „Táhněte k Sirénám! Plavte k fosforeskujícím zpěvákům!...“ Pokus skončil.

Od Serapionu lemuji cestu koberce a sloni. Mladí otroci mi masírují svaly. Mlýny pouště drtí slunce, vlahý olej mě prostoupil... Egypt! Egypt!... Velké tmavé oči Charmiana jsou jako dva vesmíry a mezi klenoty Kleopatry jeho rozkošné uštknutí a jeho hbitý jazyk ještě oblouzen křečemi královny...

Hnal jsem se za krutými rozkošemi, smilnil jsem u levhartů, smilnil

jsem u posvátných krokodýlů, záviděl jsem plodné zemi vyvržené Nilem a nakonec jsem vyšplhal na cedr, jehož korunu zničil blesk: byl jsem jako mnich na nedostupném kmeni. Hlavu jsem měl plnou ptačího trusu, nohy a stehna mi mezi meditacemi rozežral hmyz, dělal jsem si zářezy do stromu.

Během dalších ročních období, během dalších temnot, jsem přišel o vše. Má budoucnost se valila údolím, tak daleko, dokud nenarazila na skálu...

Na skálu lidských rozumů...

Na Sisyfovou skálu...

Falešné důvěrnosti

Vydal jsem se na tu nemožnou cestu. Vše jsem zahodil, nic mi nescházelo, skoro nic, byl jsem jako zvíře lačnící po krvi. Tiše jsem se plížil. Připadal jsem si jako levhart.

Jsem drak, jen pohledte na má křídla! Jsem zahořklý, pohledte na moji žluč! Jsem hladký jako led a čistý jako hřbitov.

Bez úsměvu i bez slz jsem vyšel tři schody. Prošel jsem ohněm, a nezrudl jsem ani nezmodral. Spal jsem na písčítých březích bezesným spánkem.

Když nastal ten pravý čas, tančil jsem na moři. Pod mosty jsem se osvěžil osvěžujícím vánkem. Na čelo jsem si odložil svítání a mlhu.

Neexistovaly žádné zastávky ani odpočinek. Vše se zdvíhalo nebo klesalo, uhánělo vpřed, nic se neodkládalo. Je to tak prosté pochopit, je to tak hloupé!

Cválání obilím, domýšlivé cválání pokořeného syna, šustění klasu, nepochopený plavý pohled, povzdech půlnoci.

Nedokončený dopis nečeká, že zemře. Chytil jsem ptáčka, jeho srdíčko poskakovalo a bělostné opeření se chvělo hrůzou.

Z Hory touhy, z té nejobdělávanější ze všech beznadějných zemí – století právě slavilo sedm let, a až se vrátím, bude mu sto, trny a krev, směšná Golgota – sbíhám jinudy, než bych měl.

Na podrážkách jsem si odnášel popel a zrno. Chodím jako vítr, dubnový a listopadový vítr. Chodím jako přelud mezi větvemi.

Chodím jako vůně městy a zavřenými branami. Odnáším si věrnou kořist. Zvětšuji se a běžím dál, v zapomnění ztracených otázek: co chcete?... Odkud jste přišel?

Chci prostor a pestrobarevné dny, nové posvátné dny. Chci lásku v lesích, peníze, poznání. Chci válku a zatčené.

Chci úsměv v zoufalství, zmocnit se slunci, modrých, ocelových slunci. Chci zemřít na kříži, na kříži špinavců a kouzelníků.

Chci samotu, vypnutý a oněmělý motor, dřevěný koráb spící v láhvi.

Když prameny zurčely, když zvířata mluvila, když starci posedávali na prahu dveří a vymýšleli si příběhy, vysvětlovali své sny, špinavé děti odvážně vstoupily do tekoucího a spleitého života.

Vyprávění vyprávěná roztřeseným hlasem tak dlouho ležela ladem, až se slovo, které nic nevážilo, očištěné od bláta vybavilo pod kůrkou chleba, a třebaže očekávalo zkázu, rostlo ze dne na den a zakryté tmavou kaší se zatřpytilo jako srdce a šíp vyryté v kůře buku.

Nevermore

Když jsem spatřil své první chmýří, zlatý či stříbrný samet, když jsem náhle promlouval jiným hlasem, chtěl jsem nejprve spravedlnost na zemi a teprve poté pátral po slově, které by otvíralo srdce. První nožička prvního písmene, ostrá rýha vytrysklá z poraněné nevinnosti, cestovala v mých kostech rozžhavená a s hrozným hlukem Niagarských vodopádů. Rozdrásaný čas divoče třásl svými zaprášenými trásněmi a hvězdy zrály na fíkovníku. Tak to bylo a nic víc.

Zkrvavělý, v mlhách a nejistotě, opatrně jsem se vydal vpřed, odhodlaně, s váhajícím hřebíkem. Překážející generace mě tlačily v ledvinách. Viděl jsem pravý úhel a jeho tisíc stupňů, krivolaké koryto, vítězství a jeho zármutky. Dobře že jsem se vyhnul napajedlu a obroku, odhodil do vody pohrdavý úšklebek a zasmušilý pohled pana Fantina. Viděl jsem, jak se všude kolem zvedá velký vítr a jeho tisíc uštknutí, viděl jsem zlatá jablka padající jako déšť a viděl jsem, co už nikdy nespatřím.

Spadl jsem do hluboké studně s neviditelnými stěnami, křídla mi nabobtnala bídou světa, napnutá k prasknutí. Podkasal jsem jednu plachtu, podkasal jsem druhou. Vztek pískal v lodních lanech. Strach zpíval v temnotách. Kličkoval jsem mezi sírou a fosforem, tak, jak si to přály neřesti, tak, jak si to přály ctnosti, tak, jak si to přály životy, které již nejsou. Mířil jsem stále rychleji ke kráterům starostí, do hlubin země k modrému bodu, k černému bodu, k samému středu prázdna, kde vše končí a kde už nic není.

Slavné ztroskotání. Lidský šíp, co přelétá zelené vody, modré vody, želatinu a žbluňkání. Cítil jsem, jak mi po kůži stéká olej těch neprostších znalostí, dobrých večerů a dobrých dní, dětinské touhy hlubší než moře, zpěvy náhody. Spatřil jsem zář, přechodný cíl, rozluku úsvitu a noci, tajemství, které přichází, když už ho nikdo nečeká.

Udělal jsem několik sedmimilových skoků jak král hor, ten poslední na samém konci ledovců, zářícího podobenství, byl jsem kluzkým jádrem vrženým bez úsilí a hluku, tvrdým vyhlazeným jádrem, ó ty zamlklý chlapče! Zmocnil jsem se slibu větru a pestíku, zmocnil jsem se tajemství pozvolných klíčení, mířil jsem vysoko, velmi vysoko až k tmavému nebi, až ke stropu milosrdenství, až k třpyticímu se portálu, k ústům stínu, k jejich monotónní hudbě: nikdy víc.

Balada o zatoulaném psu

Původem mých neštěstí je obřízka. Opuštěnost tvůrce spouští systémy a ten, kdo žebřá, i ten, kdo se červená, přijme ve svých nářečích železná vrata.

Neštěstí a ponižování mě vyčerpávaly.

Pytlák zhltnul, co náhodou našel, a radoval se z toho, jak se nacpal.

Může za to krev, slanina, modlitby a prokletí.

Refrény mocných pěly ve střevech. Kuplety a refrény.

Deštivá zima a smutné jaro, život je tak krásný, když za okny mrzne. Život je zachráněn, když můžeme spát, a vztek, v němž už není ani špetka života, přiběhne na zavolání, aby vlil nový žár do nohou a holí.

Zanechal jsem několik vlasů podél cesty.

Opustil jsem vztek na vrcholu kopců. Opustil jsem oblázky, opustil jsem korále, vzal jsem, co jsem mohl pobrat. Zakousl jsem se do vědy, do těch největších kousků, zakousl jsem se do zrcadla a pochlebování. Zakousl jsem se do sporýše a rozmarýnu.

Až k městu, až k potoku jsem větil stopy učitele. Marně jsem hledal olivovník. Hledal jsem ztichlé vlny a ani přesně nevím kde.

Stín byl příznivě nakloněn zasvěcení.

Smaragdoví hadi zvedali hlavy do taktu jako mladá tráva ve vánku úsvitu.

A vítr fléten směřoval k naprosté dokonalosti.

Rozkvetlé stoly, vězení a paláce.

Kouzelník měl sedm rukou a varhany svůdnosti.

Růže planoucích srdcí, věčně se opakující koloběh i tento neměnný střed, má neštěstí se ukryla v posvátném lese.

Koncert samoty

My, zahalení mlhou, my, severané, jedlíci mraků, synové sněhů
a lesů, my, navonění tulením olejem a voskem, občas sníme o ze-
mích prozářených sluncem.

Až dozraje ovoce, přepadneme národy, které se nebudou bránit.

Utáboříme se na stepích, v pohřebištích zlatého písku.

Překvapíme ty, co se právě probudili, cudné bělostné paprsky,
cizelovaná srdce, zamilované ruce a namodralé stíny uprostřed
vodotrysků, my, kteří jsme se vynořili ze čtvrtohor.

Když se dav s rudými prapory a zaťatými pěstmi valí po Belleville,
falešné ideje se krčí na dlažbě.

Až se vrátíme vítězně z poslední války, vítězové, ověšení medaile-
mi jako kapr šupinami, se vztyčenými korouhvemi, s těžkými faly
zčernalými od střelného prachu a rozedranými uniformami, dívky
nás za bouřlivého jásotu občanů zasypou květinami, růžemi, ko-
pretinami a karafiáty.

Naše koně pošlapou vaše Gobelíny.

Dnes v noci se koně slunce servali. Jaro mělo nastat ve smluvenou
hodinu. Ale co to, po ránu se probouzejí naši mocní starci, vládci
provincií, králové prosluněné země šimrající si žezlem břicha.

Ó dávné časy! Ó volání ptáků! Ještě chvilinku, ještě minutku, pane
kate! Zastavte mechanismus dní a noci. A vy, monstra vyhladovělá
světlem, spěte dál! Březnové slunce vyjde, až král Anglie vystřelí.

Na zámku v Provence zasedá soudní dvůr na trávníku. Všude kolem
jsou nádherné výšivky a předoucí kočky. Slaví se zrození sonetu,
zdokonalují se rýmy, vymýšlejí se pošetilé otázky, v proslovech se
vytrácí někdejší působivost Laury a Petrarkey. A mladý rytíř v myš-
lenkách na svou Dámu sklání svůj štít a vyzývá na souboj divy Apo-
kalypsy. Ach! Kdyby tak vyzval svou tetu, nebo Paříž! Ach, kdyby
tak vyzval motýly!

A ve všech zemích, kde rezonuje ono kdyby jako pochodeň ve studni, ve všech jazycích, ve kterých se píše zleva doprava a ze shora dolů, na všech zvonících, které se začínají stavět od shora, aniž by se vědělo, jak budou vypadat vespod, na stropěch, kam Michel Torticolis metá blesky a přibijí sedm dní stvoření, vzplane oheň.

Mírumilovní čtenáři, kdybys tak uvěřil, že jen žertuji! Jako kdybyste neviděl, že vše kolem vás stojí pouze ze zvyku! Jak podivná prostota!

Stvořil jsem mytologii budoucnosti. Stvořil jsem nerostný svět, jehož dokonalá tekutost nebude tím jediným, co vás překvapí. Jelen pobíhal po lese. S každým skokem se jeho noha zakřivila v čárku, z každého pohybu se stalo umělecké dílo. Jeho velkolepé parohy, větší než dvacetiletý buk, probouzejí v očích žen údiv laní. Ale co to vidím, pyšné paroží se zapletlo do větví. A jelen zemřel. Neboť jelen je zvíře, které se musí umět ovládat. Plebs vydrží vše. Rolník, který se hodiny a hodiny skláněl k zemi, aniž by našel nejmenší kousek zeleně, se pomalu vrací přes sousední pole domů s těžkou hlavou plnou nejasných myšlenek. Pokolení obilí se zrodí. A pokolení obilí se sklídí.

Pevnost těla

Súdánem rodící se svobody dosáhneme studní velkých jako ruce. Nikdo nemůže vrátit zpět naše cesty, naše síť plné ječících přílivů. Skláníme své tvrdé, dřevěné hlavy nad své tančící stíny, nad zpěvné fialové barvy, nad pohřbené karavany. Ohýbáme se pod svými červánky.

A sláva je dole.

Objímám strom plný zeleně, svírám v ruce oblázek, abych měl tvrdší pěst, svírám pohrdání v opratích, které mi pleskají ve ztuhlých prstech, v žulových prstech, a v místech, kudy jsme prošli, raší mezi dlažebními kostkami tráva.

Měsíc větrů

Náhlý vítr obrací stránky, přesunuje myšlenky a dává smysl ne-srozumitelným slovům, vítr, který stírá zbytečnosti, proměnu os a období, dislokaci účtů, které je třeba zaplatit, facku.

Vítr poskakuje po vrcholcích hor, po trampolínách azuru a snáší se na vlhký stín, získává na velkorysosti, získává na podlosti a nutnosti, vítr sněhu, vítr, který si před třemi dny ukousl prsty, vítr, který je citovou výchovou.

Vítr vzdychá v podobě zimy, v podobě vrby, vítr zpívá jako dvacet let věčného návratu brontosaura, vítr strhává komíny, staré střechy a deštníky, vítr, který je příslibem krásného počasí.

Vítr je jako armáda táhnoucí polskými rovinami, vítr třpyticích se zrcadel a vyleštěných bot, vítr pochodně, vítr trojhranné čepele mezi dvěma mořskými přílivy.

Conforme

le maître méo

est décoré de

DIVISION DES FLOTILLES DE LA MER DU NORD

CENTRE D'AVIATION MME de DUNKERQUE

ment à la D.M. du 15/3/17 :

ancien pilote aviateur BIANCHARD, Maurice,

la Médaille Anglaise du SERVICE DISTINGUÉ.

DUNKERQUE, le 18/3/17

Le Capitaine de Frégate Commandant

J. Le Barbou

Sartrouville

Továrna se rozrůstá v polích s domýšlivostí rakoviny, posvátné houšti vyplazuje jazyk, člověk otupený silnými vůněmi je opeřený a červené střechy zívají na slunce v šeplavých souhláskách. Půvabné rýmy končí poskakujícím hráškem, rýmy v uschlých stromech podpoří nové sklizně, poctivé a ohebné rýmy vyrostou s měděnými objímkami jako teleskop Svatého Bimbasa a vrátí se večerním vlakem na provlhlém rameni galských rytířů.

Řeka je přetížená, teče ve svých znavených šatech, její žlutý ohyb je proražen blízko mostu Domů, její oči pomrkávají v odlesku víček. Mám tě rád, řeko, děláš, co máš. Nebe mě osvěžilo kapkou tvé vody a překážky roztroušené po tvých březích ji nijak neruší, člověk se trochu sevře, přizpůsobí, neboť společenský život za sebou zanechává stopu, vrásku.

Styděl jsem se, že žiji. Poklekl jsem u nohou žebráka. Řekl mi, že kdybych to udělal ještě jednou, znovu by se vrátil do koloniální armády, a jeho pichlavé oči se smály.

Od nazelenalého úsvitu jsem rozkvetl na podnosech plných řepy, seběhl jsem, Silenko, devětašedesát schodů u kostela. Objímám horizontální zdi srdce, všehoschopného srdce, které odstříhne mlhu, jarní úklid, a já tančím, poskakují, a vyženěné srdce je v bavlnce břehů, ve výparech světa, a já mažu máslem svou touhu, opěvují plynoucí řeku, symbol věčnosti.

Lacloche si schrupnul na louce. A to se nesmí: když se chcete vyspat, musíte dojít až do Claridge. Hejbněte sebou! a hned pěstí na žaludek, na ubohý žaludek, který nemá nic, co by proclil. A co doklady? Nemáte! To nevíte, že je musíte mít u sebe, říká nabubřele. Nikdo nesmí ignorovat zákon. Naučím vás ho, naučím vás dvě stě sedmdesát tisíc zákonů, každý týden dva, což bude trvat téměř dva tisíce šest set let.

Záhon jirín je ve vyhnanství, zapustil svůj stín a své radosti v zemi, která nikomu nepatří, záhon za moři, refektář jeptišek, tlacháni korálu a granátu.

Je to hlavou, která rozkvetla, hlavou, která potěší lidské srdce, hlavou, která přečnívá horizont, mřížoví i prérie Yorkshiru.

Je to vítr, co způsobuje bouřku.

Je to hlava, která chytá ryby, lidi, dobře zabezpečené trezory, jen díky hlavě vítr zpívá v hluku dubů.

Řeka svými kořeny stoupá k nebi.

Řeka se vlévá do moře.

Vrhl jsem na Paříž svou znělou slabiku, hodil jsem kámen do propasti. Můj křik klesl do vody a nezanechal v ní ani vrásku. Slabounká ozvěna se vrátila do mých lačných rukou, slabounká ozvěna plná smíchu rozléhajícího se v kurníku.

Byl jsem pyšný jako kohout, jako je strohé oko, jeho přetékané srdce. Mlčel jsem ve stínu.

Když zpívá slavík, slyšíme pouze jeho zpěv. Když nastává večer, zaprodáváme se na rohu ulice.

Pátrám po své zbloudilé samohlásce.

Manévruji s lodí proti proudu, jako námořník v těžkých vodách.

Na ztichlém břehu, ve váhající trávě, kde si prstem vyklepáváš svůj viditelný rytmus, znechucení z rozkoši světa!, si prozpěvuje komár, komár poblázněný světlem, komár, který popsal svůj list kolem mého nosu, pohyb tvorby.

Když dobré semeno bublá v rákosí Velikonoc, neviditelný chór nekonečných generací tká bez výčitek poklidný sen, ovzduší Pelléasu. V těchto místech se ročně vylíhnou miliardy komárů. Tři miliardy lidí zalidňují zemi. Ti, kterých je nejvíce, se dožadují svého práva na slunce.

Mladý cyklista natažený ve stínu rozplétá spleť vlahých vln,
ozdobu ticha,
sklíčenost královny Amazonek,
svatební hrob,
incestní květ kaštanů.

Remorkér s velkým žlutě natřeným komínem, to Gustave Flaubert táhne za sebou Oidipa, Ezopa, Foche i Lafleura. Hlásná trouba zdraví Maupassantův dům, jeho poničenou sádrovou bustu, vývěsku: Pokoj k pronajmutí svobodnému muži a jeho témburu za devadesát centimů.

Bylo prádlo, které se pere, čisté? Byla Evropa v plamenech opravdu tak chladná?

Viděl jsem řeku takovou, jaká byla před deseti tisíci lety. Viděl jsem galské chatrče, křiklavé barvy a napajedlo pro pratury v okamžiku, kdy se Caesar u Tibery klepal strachy. Viděl jsem krále věčného ledu, který došel až sem, aby uštělil nohu jedné slavné osobnosti. Cítil jsem člověka a slanečka, cítil jsem oběti, zvlhlou mizu, srpy ze zlata, uvázal jsem loď, abych neskončil v řetězech královny Omfalé.

Vydávám drsné zvuky vycházející z řek, které bych nevyměnil ani za šest tuctů Iliad, ó handress athénahioille, pěl jsem před stříbrným vozem svého prince vítajícího legie, zlato se dalo pít, stříbro bylo k smíchu a stromy sloužily k modlitbám.

Opravdový život

Pohleďte na snící ruku. Na ruku sevřenou v pěst. Na ruku, která sevřela nepřítomnost, když se přátelé rozutekli v husté mlze. Jsme tu, my, tví jediní přátelé, ostrove v Pacifiku, zbabělí přátelé, které jsi hledal ve dnech plných něhy, přátelé, pro něž jsi uveřejnil své gježzíry.

Když se rozbíjí kámen, stává se, že vám úlomky vletí do tváře. Když se nepozdraví velbloud, v jeho hrbu zraje pomsta a za deset let se velbloud uprostřed pouště rozčílí a celý náklad svrhne mezi kaktusy.

Snící ruka sevřela kaktusy.

První člověk, který promluvil, byl génius. Desátý už pitomec. Dnes je každé slovo zavěšené na háku jako salámy v řeznictví. Dnes stejně jako včera, pro sebe, a ne pro tuto nesmyslnou věc, dnes jako včera nad roklí nocí nevíme, co je to strach ze smrti, nehlásíme se k někdejší dnům, k příjemným setkáním a patníkům. Přehlízíme berle.

Snící ruka dosáhla citlivosti kamenů, citlivosti velblouda.

Ediční poznámka

Pro uspořádání tohoto výboru bylo zvoleno chronologické řazení. Jednotlivé texty vyšly postupně v těchto sbírkách, výběrech či časopisech:

Reklama a Laboratoř jsou ze sbírky *Malebolge*, Éditions René Debresse, 1934.

Falešné důvěrnosti, *Nevermore*, *Balada o zatoulaném psu*, *Koncert samoty*, *Pevnost těla a Měsíc větrů* jsou ze sbírky *Pevnost těla* (Solidité de la chair), Éditions René Debresse, 1935.

Básnická skladba *Sartrouville* vyšla samostatně v Éditions René Debresse roku 1936.

Báseň *Opravedový život* byla publikována časopisecky v *La Bouteille à la mer*, č. 37, 1936.

Záhadné barikády a Nepřemožitelná příroda jsou ze sbírky *Záhadné barikády* (Les Barricades mystérieuses), GLM, 1937.

Báseň *Všichni žijí* je ze sbírky *Nebezpečí číhající cestou* (Les Périls de la route), GLM, 1937.

Text *Síla věcí* z roku 1938 byl publikován ve výboru *Les Barricades mystérieuses et autre poèmes*, Plasma, 1982.

Báseň *První kámen* je ze sbírky *Je to svátek a vy o něm nic nevíte* (C'est la fête et vous n'en savez rien), GLM, 1939.

Básnická skladba *Afroditiny trávníky* vyšla v *La Main à plume*, č. 2, 1943.

Orfeus v podsvětí, *Obrasy*, *Dobytí Alžírsko*, *Vlna*, *Čtrnáctý červenec*, *Vítězný tanec indiánů*, *Mraky*, *Strom zpěvák*, *Přechod Bereziny*, *Revolta*, *Hic sunt Leones*, *Absurdní přítomnost*, *Čas je jako chobotnice*, *Hudebníci prostoru*, *Pochodně a rozmarýn*, *Alegorie*, *Býk z Phalaris*, *Diu Noctuaque*, *Nevěstka*, *Svobodu nebo smrt*, *Průběh dní*, *Výška zdi*, *Hravě zdolávat překážky*, *Cesty a prostředky*, *Království krteků*, *Květiny ledu*, *Cihlová příčka*, *Děšť a krásné počasí*, *Toulavá báseň*, *Upřesnění*, *Wanderers of the Dark*, *Nadaná poezie a Slunovraty* jsou ze sbírky *Výška zdi* (La Hauteur des murs, GLM, 1947).

Text *Zahrada* je ze sbírky *Člověk a jeho zrcadla* (L'Homme et ses miroirs), Le Cormier, Brusel 1949.

Básnická skladba *Řeky* vyšla časopisecky v *Empédocle*, č. 7, 1950.

Lightning awakes, *Za jakoukoli cenu*, *Svatby*, *S'ist Zeit! S'ist Zeit!*, *Vítr oblevy*, *Media vīta*, *Svět kolem nás*, *Gama bod*, *Prach a roky*, *Rozkoše války* a *Mléčné dráhy* jsou ze sbírky *Svět kolem nás* (Le Monde qui nous entoure), La Part du Sable, Káhira 1951.

Básnický soubor *Obětní dar* vyšel časopisecky v *Le Disque vert*, č. 3, 1953.

Nevyšlovitelný smutek, *Zrození a tragédie* a *Odlesky na hladině* vyšly časopisecky v rámci souboru *Nevyšlovitelný smutek* (D'une tristesse ineffable) v *Les Lettres nouvelles*, č. 29, 1955.

Zmučený, *Kvetoucí stezky*, *Dvacet tisíc mil pod mořem*, *Prameny* a *Outcast* jsou ze sbírky *Chléb, světlo* (Le Pain, la Lumière), GLM, 1955.

Poznámka o protestu proti působení větru a vln, *Umění poetiky*, *Bystřina jeskyně žoldněř* a *Beauty lies in the eyes* pocházejí ze souboru *Lesk a bída* (Splendeurs et misères) vzniklého v letech 1955-1956, později publikovaného v *Débuter après la mort*, Plasma, 1977. *Poznámka o protestu proti působení větru a vln*, *Bystřina jeskyně žoldněř* a *Beauty lies in the eyes* vyšly předtím časopisecky v *Les Lettres nouvelles*, č. 55, 1957.

Cizincem v cizí zemi, *Zlaté rybky*, *Jako zloděj v noci*, *Domitius Ahenobarbus*, *V matném světle*, *V noci, v které se vše hroutí* a *Ve znamení Berana* vyšly časopisecky v rámci souboru *Letní květ* (La fleur de l'été) v *Réalités secrètes*, č. 3, 1956.

Básnický soubor *Spálená země* byl otištěn v italském překladu v *Botteghe oscure*, č. 17, 1956, později publikován v *Débuter après la mort*, Plasma, 1977.

Báseň *A to vše je stále jen předehra!* z roku 1957 vyšla časopisecky v rámci souboru *Žítot, to je vynález* (Vivre c'est inventer) v *Le Journal des poètes*, 1957.

Maurice Blanchard

Koncert samoty

Z francouzských originálů vybral, přeložil, úvod a ediční poznámku napsal Jan Gabriel

Obálka a grafická úprava OFICINA

Odpovědný redaktor Jiří Kettner

Sazba JT, sazba@typeset.cz

Vydalo nakladatelství RUBATO v Praze roku 2014

Vytiskla TISKÁRNA PROTISK, s.r.o. České Budějovice

První vydání

ISBN 978-80-87705-12-4

RUBATO

Sarajevská 8, 120 00 Praha 2

www.rubato.cz

studio@rubato.cz

RUBATO

Vydali jsme

Jean Cocteau — Opium

Pascal Quignard — Terasa v Římě

Henri Michaux — Cesta nepoddajnosti

Elsa Aids — Trojjediný prst

Jak vznikla a hospodařila TJ Letové sporty

Tleskač v Praze

Neviditelný výbor — Vzpoua přichází

Ch. Deloivre, Ch. Dubois — Circus politicus

Peter Handke — Úzkost brankáře při penaltě

Peter Handke — Velký pád

Jan Smutný — Hmotný bod

Gianni Vattimo — Transparentní společnost

Antonio Di Benedetto — Zama

Gisèle Prassinós — Tvář s lehkým záchvěvem trápení

Umění protestu (Filip Pospíšil ed.)

Flann O'Brien — U ptáků plavavých

Eric Gill — Esej o typografii

Připravujeme

Antonín Kosík – Insistence

Daniel Raventós – Materiální podmínky svobody

Maurice Blanchot – Temný Tomáš

Albert Cossery – Bohem zapomenutí lidé

Bruno Munari – Umění jako řemeslo

Gillo Dorfles – (Nová) móda módy

Richard Hollis – Stručná historie grafického designu

Princezna Sappó – Tutu

Wiener Gruppe

Jaroslav Tvrdoň – Drahý příteli,